

UMUMIY TURDAGI DAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA LOGOPEDNING PEDAGOGLAR BILAN HAMKORLIK ISH REJASINI TUZISH MAZMUNI

Yoqubova Sadoqat Otaxonovna

Xorazm viloyati Shovot tumanidagi 1-DMTT logoped-o`qituvchisi

Eshmurodova Zilola Saidmurodovna

Toshkent shahar Mirzo Ulug`bek tumani 419-DMTT logoped-o`qituvchisi

Mutalova Dilbar Xusniddin qizi

Toshkent shahri Sergeli tumani 297-DMTT logoped-o`qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada umumiy turdagi davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida logopedning pedagoglar bilan hamkorlik ish rejasini tuzish mazmuni haqida fikr yuritilgan.*

Аннотация: *В данной статье отражено содержание сотрудничества логопеда с педагогами в государственных дошкольных образовательных учреждениях общего типа.*

Kalit so'zlar: *Logopediya, duduqlanish, hamkorlik, korreksion.*

«Logopediya» termini grekcha *logos* (so'z, nutq), *peydeo* (tarbiyalayman, o'qitaman) so'zlardan tashkil topgan bo'lib, tarjimada to'g'ri «nutqni tarbiyalash» ma'nosini anglatadi. Logopedning asosiy vazifasi nutqida nuqsoni bor shaxslarni o'qitish, tarbiyalash va qayta tarbiyalashning ilmiy asoslangan tizimini ishlab chiqish, Shuningdek, nutq nuqsonining oldini olishdan iboratdir. Logopediya fani optimizm va chuqur insonparvarlik bilan yo'g'rilgandir. U nutqida nuqsoni bor bolalarning shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishi uchun qulay imkoniyatlar yaratib beradi.

Umumiy turdagi maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida turli xil nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalarga beriladigan logopedik ta'limning asosiy vazifalari etakchi nutq nuqsonini tuzatish bilan birga xat-savodni egallashga tayyorlash ishini ham o'z ichiga oladi. Nutq nuqsoniga ega bolalarga mo'ljallangan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida barcha korreksion jarayonlarni aniq tashkil qilish ko'zda tutiladi. Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan korreksion-pedagogik ishini amalga oshirish jarayonida logopedning musiqa rahbar, jismoniy tarbiya yo'riqchisi, psixolog, tarbiyachi hamda ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik qilishi orqali ta'minlanadi. Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun kun tartibi ishlab chiqiladi. Logoped tomonidan o'tkaziladigan umumiy guruhlardagi va yakka tartibdagi mashg'ulotlar ko'zda tutilgan. Korreksion-pedagogik ish jarayonida logoped va tarbiyachi hamkorlikda ishlashi zarur. Tarbiyachi bola nutqining shakllanishidagi individual kamchiliklarini bilishi, ta'lim va ta'limdan tashqari faoliyat jarayonlari davomida har bir bolaning nutqiy imkoniyatlarini hisobga olishi shart. Logoped bilan hamkorlikda nutqining to'liq rivojlanmaganligi (FNR-guruhlarda) nutq o'stirish, tevarak-atrof bilan tanishtirish, savodga o'rgatishga tayyorlash bo'yicha mashg'ulotlar rejalashtiriladi. Logoped bilan tarbiyachining ishidagi izchillik maxsus daftarda qayd qilinadi.

Undan tashqari bola nutqidagi qaysi tovush nuqsoni bo'lishiga qarab tarbiyachi bolaga o'sha tovushlar ko'proq mujassam bo'lgan she'r, maqol, tez aytishlar bilan bolani nutqini rivojlantiradi va boyitadi. Boladagi nutq tovushlari asta-sekinlik bilan to'g'irlanib boravergach, Bolani rag'batlantirib, o'z-o'ziga bo'lgan ishonch, g'urur va iftiharini rivojlantirishi mumkin. Bevosita tarbiyachisiga, logopedga, atrofdagilarga umuman olganda vataniga mehr tuyg'usi shakllana boshlaydi.

Dislaliya tashxisi qo'yilgan bolalar bilan tarbiyachi qaysi tovush nutqida yo'qligi va talaffuzi noto'g'riligiga qarab, o'sha tovushlar ishtirok etgan she'rlar, hikoyalar, maqollar, tez aytishlar orqali bolani nutqiga o'sha tovushlarni qo'yishga yordam beradi.

Duduqlanuvchi bolalar bilan esa tarbiyachi logoped bilan kelishgan holda bolaning kun tartibini to'g'ri tashkil etishi, chiniqtiruvchi tadbirlar va hakoza tashkil etiladi. Undan tashqari duduqlanuvchi bolalarning erkin nutq darajasiga ham bog'liqdir. Tarbiyachi esa bolalarga ertak, hikoyalarni bayon qilishni, hamda she'rlar yodlab aytib berishini ta'minlaydi.

Umumiy turdagi maktabgacha ta'lim tashkilotida duduqlanuvchi bolalar uchun asabiylashmaslikni, ruxiy jihatdan tinchlikni yaratib beradi. Duduqlanuvchi bolalarning o'yin faoliyatini kuzatish jarayonida ularning o'yin xususiyatlari, o'zaro munosabati, o'yindagi faollik darajasini kuzatib boradi.

Duduqlanishni bartaraf etishni oldindan aytish ko'pgina shart-sharoitlarga, birinchi navbatda uning mexanizmlariga, atroflicha ta'sir ko'rsatishning boshlanish muddati va undan to'liq qo'llanishga bog'liqdir. Boladan ruhiy buzilishlar qanchalik kam bo'lsa dudiqqlanish jarayonini ham oldini olish ham ijobiy bo'lad

FOYDALANILGAN MANBALAR:

1. <https://lex.uz/>